Heikki Taulu 2.5.2022 Dnro 001/81/2022

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 3.5.2022 klo 12.15

HE 62/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

Akava kannattaa esitystä työttömyyspäivärahan lisäpäivistä luopumiseksi asteittain ja niiden korvaamista uudella 55 vuotta täyttäneiden muutosturvakokonaisuudella.

Uuden muutosturvakokonaisuuden tärkeimmät osat ovat arvoltaan enintään kahden kuukauden palkkaa vastaava koulutusoikeus sekä yhden kuukauden palkkaa vastaava muutosturvaraha, jonka irtisanottu saa pitää, vaikka työllistyisi heti uudelleen. Muutosturvaraha ei vaikuta irtisanotulle maksettavaan työttömyysetuuteen, eikä toisaalta uusi muutosturvakoulutus poissulje muun koulutustarjonnan hyödyntämistä. Uusi muutosturvakokonaisuus koskee sekä työ- että virkasuhteita.

Akava kannattaa myös edellä mainittujen uusien muutosturvatoimien rahoitukseen ehdotettua mallia. Muutosturvakoulutus sekä muutosturvaraha kustannettaisiin sekä irtisanovalta työnantajalta perittävällä muutosturvarahalla sekä kollektiivisesti kaikilta työnantajilta korottamalla työnantajien työttömyysvakuutusmaksua tarvittavassa määrin.

Tällä esityksellä poistettavan lisäpäiväoikeuden on kiistattomasti osoitettu heikentävän siihen oikeutettujen työllisyyttä, ja sillä on ollut myös ryhmän keskimääräistä tulotasoa heikentävä vaikutus. Lisäpäiväoikeuden alaikärajaa onkin vuosien saatossa nostettu useaan otteeseen ja siten on jatkuvasti pienennetty sen ryhmän suuruutta, joilla mahdollinen lisäpäiväoikeus on. Ikääntyneiden turvaksi työttömyysturvalainsäädäntöön jää edellä mainitun muutoksen jälkeenkin nuorempia ikäryhmiä edullisempia ehtoja työttömyyspäivärahan kestosta ja suuruudesta.

Ehdotetulla muutoskokonaisuudella on arvion mukaan huomattava työllisyyttä vahvistava vaikutus, joka tosin alkaa asteittaisesta voimaantulosta johtuen vasta useiden vuosien kuluttua. Julkinen talous vahvistuisi eli työttömyyspäivärahamenot pienenisivät suoraan

lisäpäiväoikeuden poistumisen myötä sekä epäsuorasti myönteisen työllisyysvaikutuksen kautta. Uuden muutosturvakokonaisuuden kohderyhmän kooksi on arvioitu n. 6 800 henkilöä vuodessa.

Uuteen muutosturvakokonaisuuteen on oikeus niillä tuotannollis-taloudellisilla syillä irtisanottavilla 55 vuotta täyttäneillä henkilöillä, joilla on riittävän yhdenjaksoinen vähintään viiden vuoden työhistoria irtisanovan työnantajan palveluksessa, työnantajan koosta riippumatta. Edellytyksenä on ilmoittautuminen työnhakijaksi 60 päivän kuluessa irtisanomisesta.

Muutosturvakoulutuksen tulisi olla ammatillisia tai yrittäjävalmiuksia edistävää ja sen enimmäiskesto on kuusi kuukautta. Koulutuksen pitäisi alkaa pääsääntöisesti kolmen kuukauden kuluessa palvelussuhteen päättymisestä. Koulutuksen hankkii TE-toimisto tai ELY-keskus ja siitä sovitaan irtisanottavan työllistymissuunnitelmassa. Koulutuksen pitää edistää irtisanotun nopeaa työllistymistä ja koulutusoikeuden hyödyntäminen on irtisanotulle vapaaehtoista.

Akava pitää edellä mainittuja muutosturvakokonaisuuden ehtoja perusteltuina ja kannatettavina.

Akava kiinnitti valmisteluvaiheen lausuntokierroksella huomiota määräaikaisten työntekijöiden asemaan uudistuksessa, muutosturvakoulutuksen enimmäisarvon mahdolliseen ylittämiseen irtisanotun omalla kustannuksella, muutosturvakoulutukseksi katsottavien opintojen tarjonnan laajuuteen erityisesti korkeakouluopintoja suorittaneiden näkökulmasta sekä irtisanottavien tehokkaaseen tiedonsaantiin uudesta muutosturvaoikeudesta. Näihin kommentteihimme on lausuntokierroksen jälkeen tyydyttävästi vastattu ja niitä koskevien asiakohtien perusteluita on lisätty ja täsmennetty, joten Akavalla ei ole niihin tällä erää enää huomautettavaa.

Uudistuskokonaisuuteen sisältyvät myös työaikalakiin kohdistuva esitys 55 vuotta täyttäneiden vahvistetusta oikeudesta työajan lyhentämiseen sekä työsopimuslakiin kohdistuva esitys työllistymisvapaan pidentämisestä ja sen käyttötarkoituksen laajentamisesta. Akava kannattaa näitä esityksiä.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
www.akava.fi